

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN GİRİŞİMCİLİK EĞİTİMİNİN İŞSİZLİK
KAYGISINA ETKİSİNDE ÇEVRESEL BELİRSİZLİĞİN ARACI ROLÜ**
*THE MEDIATING ROLE OF ENVIRONMENTAL UNCERTAINTY IN THE EFFECT OF
ENTREPRENEURSHIP EDUCATION ON UNEMPLOYMENT ANXIETY OF UNIVERSITY
STUDENTS*

Dr. Bedirhan ELDEN
Kayseri Üniversitesi
bedirhanelden@kayseri.edu.tr
ORCID No: 0000-0001-9107-5961

	ÖZ	ABSTRACT
Geliş Tarihi: 16.12.2024	<p>Bu araştırmanın amacı, üniversite öğrencilerinin işsizlik kaygısı ve girişimcilik eğitimi arasındaki ilişkide çevresel belirsizliğin aracı rolünü incelemektir. Bu doğrultuda, veriler Kayseri Üniversitesi Pınarbaşı Meslek Yüksekokulu'nda öğrenim gören 236 öğrencinin anket yanıtlarından toplanmıştır. Elde edilen verilerin çözümlenmesinde regresyon analizi yapılmıştır. Yapılan analizler sonucunda, girişimcilik eğitiminin işsizlik kaygısını azaltıcı bir etkisi olduğu ve çevresel belirsizliğin bu ilişkide kısmi bir aracılık rolü üstlendiği saptanmıştır. Ayrıca, çevresel belirsizlik algısının bireylerin işsizlik kaygısını artırdığı görülmüştür. Literatürde, girişimcilik eğitiminin çevresel belirsizlik ve işsizlik kaygısı üzerindeki etkisini ele alan çalışmalar sınırlıdır. Bu araştırma, ilgili alan yazını zenginleştirerek, girişimcilik eğitiminin etkilerini çevresel faktörlerle birlikte değerlendiren bir perspektif sunmaktadır. Elde edilen bulguların, eğitim politikaları oluşturulmasında ve gençlerin istihdam kaygılarının azaltılmasında önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.</p>	<p>The purpose of this study is to examine the mediating role of environmental uncertainty in the relationship between unemployment anxiety and entrepreneurship education of university students. In this direction, data were collected from the questionnaire responses of 236 students studying at Kayseri University Pınarbaşı Vocational School. Regression analysis was used to analyse the data obtained. As a result of the analyses, it was found that entrepreneurship education has a reducing effect on unemployment anxiety and environmental uncertainty plays a partial mediating role in this relationship. In addition, environmental uncertainty perception was found to increase individuals' unemployment anxiety. In the literature, studies on the effect of entrepreneurship education on environmental uncertainty and unemployment anxiety are limited. This study enriches the related literature and provides a perspective that evaluates the effects of entrepreneurship education together with environmental factors. It is thought that the findings obtained will make important contributions to the formulation of educational policies and the reduction of employment anxiety of young people.</p>
Kabul Tarihi: 25.12.2024		
Yayın Tarihi: 26.12.2024		
Anahtar Kelimeler Girişimcilik Eğitimi, İşsizlik Kaygısı, Çevresel Belirsizlik		
Keywords Entrepreneurship Education, Unemployment Anxiety, Environmental Uncertainty		

DOI: <https://doi.org/10.69851/car.1602733>

Atf/Cite as: Elden, B. (2024) Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğitiminin İşsizlik Kaygısına Etkisinde Çevresel Belirsizliğin Aracı Rolü. *Kapadokya Akademik Bakış Dergisi*, 8(1), 74-85.

1. Giriş

Günümüz dünyası, hızla değişen ekonomik ve toplumsal yapılarla birlikte bireylerin kariyer planlaması ve istihdam olanakları üzerinde önemli etkiler yaratmaktadır. Teknolojik ilerlemeler, dijitalleşme ve globalleşen pazarlar, işgücü talebinde önemli değişikliklere yol açmış, bu durum ise üniversite öğrencileri gibi geleceğin çalışanlarının meslek seçimi ve kariyer hedeflerini doğrudan etkilemiştir. İşsizlik kaygısı, bu hızlı dönüşüm sürecinde üniversite öğrencilerinin karşı karşıya kaldıkları en temel sorunlardan biri olarak öne çıkmaktadır. Bu bağlamda, girişimcilik eğitimi, bireylerin istihdam olanaklarını arttırmak ve işsizlik kaygısıyla başa çıkmalarına yardımcı olmak amacıyla önemli bir aracı olarak kabul edilmektedir.

Girişimcilik eğitimi, öğrencilerin yaratıcılık, yenilikçilik ve risk alma gibi özelliklerini geliştirerek bireylerin kendi işlerini kurma ya da mevcut şartlar altında yenilikçi çözümler üretebilme becerilerini arttırmayı hedeflemektedir (İbicioğlu vd., 2010; Korkmaz, 2012). Eğitimde amaç, bireylerin sahip oldukları girişimcilik potansiyelini keşfetmelerine yardımcı olmak ve bu potansiyeli oluşturan gizli yeteneklerin farkına varmalarını sağlamaktır (Alparıslan, 2013; Heinonen, 2006). Ancak, bu eğitimin işsizlik kaygısı üzerindeki etkisi, özellikle belirsizlik ortamının yoğun olduğu durumlarda daha karmaşık bir hale gelmektedir. Girişimci ruhu destekleyerek gençlerin kendi işlerini kurmalarına olanak sağlamak, işsizlik kaygısı önlenmektedir (Akgün, 2019). Çevresel belirsizlik, ekonomik, siyasal ve teknolojik değişikliklerin öngörülemez hızda gerçekleştiği bir ortamı ifade etmekte olup, bireylerin geleceğe dair algılarını ve karar alma süreçlerini önemli ölçüde etkilemektedir (Waldman vd., 2001; Arslan, 2015).. Bu durum, girişimcilik eğitiminin işsizlik kaygısına olan etkisinin, çevresel belirsizlik gibi aracı değişkenlerle birlikte ele alınmasını gerekli kılmaktadır.

Bu çalışma, alan yazında sınırlı sayıda ele alınmış olan girişimcilik eğitimi, çevresel belirsizlik ve işsizlik kaygısı arasındaki ilişkileri bir arada incelemeyi hedeflemektedir. Literatürde girişimcilik eğitiminin önemine vurgu yapılmasına rağmen (Lorz, 2011; Drost ve McGuire, 2011; Taş, 2016; Yıldız, 2018), bu eğitimin belirsizlik ortamında bireylerin işsizlik kaygısı üzerindeki etkisini detaylı bir şekilde inceleyen çalışmaların sınırlı olduğu gözlemlenmiştir. Bu çalışma, hem bu alandaki boşluğu doldurmayı hem de girişimcilik eğitiminin etkinliğine ilişkin farklı bir bakış açısı sunmayı amaçlamaktadır.

Sonuç olarak, bu araştırma, üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğitiminin işsizlik kaygısına etkisinde çevresel belirsizliğin aracı rolünü inceleyerek, ilgili taraflara (eğitim politikaları belirleyicileri, öğrenciler ve girişimcilik destekleyicileri) yol gösterici öneriler sunmayı hedeflemektedir. Çalışmanın, hem teorik katkılar sağlaması hem de pratik çözümlere zemin oluşturması beklenmektedir.

2. Girişimcilik Eğitimi

Girişimcilik, günümüzde ekonominin önemli bir itici gücü olarak kabul edilmekte ve bu durum, girişimcilik üzerine yapılan araştırmaların artmasına yol açmaktadır. Bu araştırmaların önemli bir odağı ise girişimcilik eğitimidir. Çalışmalar, girişimcilik becerilerinin doğuştan mı geldiği yoksa sonradan mı kazanıldığı sorusu etrafında şekillenmiştir. Farklı görüşler bulunsada, araştırmaların büyük bir kısmı kişinin girişimci olmasında hem kişisel özelliklerin hem de aldığı eğitimin etkili olduğunu ortaya koymaktadır. Doğuştan gelen özellikler girişimcilik açısından değerli olsa da tek başına yeterli değildir. Eğitim, girişimcilik alanında da diğer alanlarda olduğu gibi kritik bir rol üstlenmektedir. Bu nedenle, girişimcilik becerilerinin eğitimle kazandırılabilceği düşüncesi yaygınlaşmıştır (Wilson, 2008). Bu bağlamda, bireyler sahip oldukları kişisel özellikleri eğitim kurumları, özel programlar ve üniversiteler aracılığıyla edindikleri bilgilerle harmanlayarak yeni bakış açıları geliştirebilir. Böylelikle, daha önce fark etmedikleri konulara duyarlılık kazanarak başarılı girişimci olma şanslarını artırabilirler. Eğitim süreci, bireylerin yaratıcı, eleştirel ve analitik düşünme becerilerini geliştirmeye katkıda bulunurken, girişimciliği teşvik edici bir ortam da sunmaktadır (Güney, 2008).

Literatürde girişimcilik eğitiminin tanımı farklı bakış açılarıyla ele alınmış ve çeşitlilik göstermiştir. Bununla birlikte, girişimcilik eğitiminin nasıl yapılandırılması gerektiği konusunda genel kabul görmüş bir çerçeve veya ortak bir model oluşturulabilmiş değildir (Rasmussen ve Sorheim, 2006). Guzmán ve Liñán (2005), girişimcilik eğitimini, katılımcıların girişimci davranışlarını hayata geçirme becerisini arttırmayı veya girişimci olma niyetini etkileyen bilgi ve isteklilik gibi unsurları geliştirmeyi hedefleyen

bir eğitim süreci olarak tanımlamaktadır. Raposo ve Paço (2011) ise girişimcilik eğitimini, bireylerin hayatlarında fırsatları fark etme, yeni fikirler üretme, bu fırsatların peşinden gitme, gerekli kaynakları temin etme ve yeni bir işletme kurup yönetme becerilerini geliştirmeyi amaçlayan bir süreç olarak ifade etmektedir. Ayrıca bu süreç, bireylerin yaratıcı ve eleştirel düşünme yeteneklerini geliştirmeyi de kapsamaktadır.

Girişimcilik eğitiminin temel amacı, bireylerde var olan ancak fark edilmeyen girişimcilik potansiyelini ortaya çıkarmak ve bu potansiyelin bilinçli bir şekilde kullanılmasını sağlamaktır. Ayrıca, girişimcilik niteliklerine sahip kişilerin yanlış yönelimlerden kaçınarak kaynaklarını daha etkili ve verimli kullanmalarına yardımcı olmak da bu eğitimin önemli bir hedefidir. Günümüzde, girişimciliğin üniversite düzeyinde öğretilebileceği konusunda artık bir tereddüt bulunmamaktadır. Ancak esas üzerinde durulması gereken konu, bu eğitimin hangi unsurlarının öğretilbilir olduğu ve bu unsurların bireylere nasıl aktarılabilirliği (Heinonen, 2006). Girişimcilik eğitiminin, girişimlere başlamadan önce bireylere verilmesi, onların ileride gerçekleştirecekleri projelerin başarı ihtimalini artırması açısından kritik öneme sahiptir. Özellikle gençlerin girişimci düşünce yapısı ve tutumlarının gelişiminde bu eğitim büyük rol oynamaktadır. Söz konusu eğitim, gençlerin girişimcilik potansiyelini açığa çıkarmakta ve kendi işlerini kurma yolunda onları cesaretlendirmektedir. ABD’de yapılan bir araştırma, girişimcilik eğitimi almış bireylerin çeşitli avantajlara sahip olduğunu göstermiştir (Soylu ve Kepenek, 2008). Buna göre, bu bireyler:

- Yeni bir iş kurma konusunda üç kat daha fazla eğilim göstermekte,
- Kendi işlerinde çalışmaya üç kat daha fazla istek duymakta,
- Yıllık gelirlerinde %27 oranında artış elde etmekte,
- Mal varlıklarında %62 daha fazla birikim sağlayabilmekte ve
- Çalıştıkları işte daha yüksek bir tatmin düzeyi yaşamaktadırlar.

Girişimcilik kültürünün oluşumunda ve girişimcilik becerilerinin etkili bir şekilde yaygınlaştırılmasında eğitim kurumlarının rolü oldukça önemlidir. Bu kurumlar, öğrencilerde girişimcilik bilincini geliştirmek ve girişimcilik yönlerini güçlendirmek amacıyla çeşitli programlar ve eğitim faaliyetleri düzenlemektedir. İş dünyasından profesyonellerin deneyimlerini öğrencilerle paylaşmalarını sağlayan uygulamalar ve bu süreçte elde edilen veriler, girişimcilik ile eğitim arasındaki ilişkinin son derece güçlü olduğunu açıkça göstermektedir. Bu tür uygulamalar, hem teorik bilgilerin pratikle desteklenmesine olanak tanımakta hem de öğrencilerin girişimcilik potansiyelini ortaya çıkarmalarına katkı sunmaktadır.

Girişimcilik eğitimi üzerine yapılan araştırmalara bakıldığında, bu alanda ABD’nin öncü bir konumda olduğu görülmektedir. Amerika’da girişimcilik eğitimi ilk kez 1947 yılında “Harvard Business School”da başlamış, ilk akademik programlar ise 1960’lı yıllarda uygulanmaya konmuş ve zamanla yaygınlaşmıştır. Koh’un (1996) araştırması, 1993 yılında ABD’de 400’den fazla üniversitede lisans ve yüksek lisans düzeyinde girişimcilik dersleri verildiğini, bu sayının 2003 yılında 1600’lere yükseldiğini göstermektedir (Gürol ve Bal, 2009). Gürol’un çalışmasında, üniversitelerde verilen girişimcilik dersleri, araştırma merkezleri, bilimsel dergiler, yayınlanmış eserler, konuyla ilgili akademisyenler, burslar, konferanslar, öğrenci kulüpleri, yarışmalar, staj programları ve topluma yönelik projeler incelenmiştir. Bu çalışma sonucunda, sosyal girişimcilik içerikli derslerin işletme fakültelerinde daha yaygın olarak verildiği, ABD üniversitelerinin diğer ülkelerden daha aktif olduğu ve eğitsel faaliyetlerin bilimsel faaliyetlerden daha yoğun olduğu ortaya çıkmıştır. Berglund ve Wennberg (2006), yüksek lisans düzeyinde girişimcilik eğitimi alan mühendislik ve işletme bölümü öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerini, kişilik testleri ve görüşmelerle incelemiştir. Araştırma sonuçlarına göre, her iki bölüm öğrencilerinin de girişimcilik eğilimleri yüksek bulunmuş, ancak mühendislik öğrencilerinin daha çok pratik ve çaba gerektiren girişimlere, işletme öğrencilerinin ise daha kuramsal ve açık pazarlara yöneldiği belirlenmiştir.

Bozkurt ve arkadaşlarının (2011) üniversite öğrencileri ile yaptıkları bir araştırmada, girişimcilik derslerinin öğrenciler tarafından olumlu karşılandığı ve bu dersleri alan öğrencilerin, almayanlara kıyasla daha yüksek girişimcilik eğilimlerine sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Balaban ve Özdemir (2008) ise girişimcilik eğitiminin bireylerin girişimcilik eğilimlerini pozitif yönde etkilediğini ancak bu etkinin girişimcilik eğilimlerinin ortaya çıkmasında tek başına yeterli olmadığını belirtmiştir.

3. İşsizlik Kaygısı

Günümüz ekonomik koşullarında işsizlik, en önemli sorunlardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır. İnsanların eğitim düzeylerinden bağımsız olarak, insan onuruna yakışan ve düzenli bir gelir sağlayan bir işe sahip olma ihtiyacı temel bir gereksinimdir. Geçmişte yükseköğretim düzeyinde bir eğitim almak, iş bulmak için yeterli bir kriter olarak görülmekteydi. Ancak günümüzde, üniversite sayısının artmasıyla birlikte mezun sayısında da ciddi bir artış yaşanmıştır. Bu durum, üniversite mezunu gençlerin iş bulabilmek için daha yoğun bir rekabet ortamıyla karşı karşıya kalmalarına neden olmuş ve dolayısıyla öğrencilerin kendilerini daha iyi bir şekilde geliştirme gerekliliği ön plana çıkmıştır (Korkmazer, 2020).

İşsizlik kaygısı, bireyin iş sahibi olamama korkusu ve hayatını sürdürebileceği bir gelir elde edememe endişesi olarak tanımlanabilir. Bu durum, bireyde çaresizlik ve kararsızlık duygularını beraberinde getirerek işsizlik kaygısının ortaya çıkmasına neden olmaktadır (Miller, 2008). Geleceğe yönelik kaygılar, özellikle eğitim hayatının son aşaması olan üniversite yıllarında daha sık görülmektedir. Üniversite öğrencilerinde meslek seçimi, meslekten ayrılma ya da meslek sahibi olma konusundaki çevresel baskılar, işsizlik kaygısının önemli nedenleri arasında yer almaktadır. Literatür incelendiğinde, işsizlik kaygısının artmasında çevresel ve ailesel faktörlerin büyük bir rol oynadığı görülmektedir (Aydın ve Tenekeci, 2013).

Üniversite öğrencileri arasında en büyük endişe kaynaklarından biri, geleceğe dair belirsizlikler ve buna bağlı olarak ortaya çıkan işsizlik kaygısıdır. Gençler ve yeni mezunlar arasındaki işsizlik oranlarının yüksek olması, üniversite sayılarının hızla artması ve buna paralel olarak mezun sayısındaki ciddi yükseliş, bireylerin kendilerini rekabet ortamında öne çıkaracak şekilde geliştirme gerekliliğini daha fazla hissetmelerine neden olmaktadır. İş gücü piyasasında deneyimin önemi, işsizliğin algılanma biçimi ve işe karşı bireysel tutumlar, bu kaygının düzeyini artırmaktadır. İşsizlik, bazen kişisel bir eksiklik veya başarısızlık olarak algılanmakta ve bu durum bireylerin üzerindeki baskıyı daha da artırmaktadır (Dursun ve Aytaç, 2009). Bireyler, yaşadıkları çevre ve sosyal etkileşimlerden önemli ölçüde etkilenmektedir. Bu bağlamda aile, bireyin üzerinde en büyük etkiyi bırakan sosyal çevre unsurlarından biridir. Ailenin bireyden beklediği tutumlar, talepler ve davranış biçimleri, birey üzerinde kaygı yaratabilmektedir. Üniversite eğitimi süresince bireyin ihtiyaçlarını karşılayan aile, mezuniyet sonrasında bireyden belirli beklentiler içerisine girmekte ve bu durum birey üzerinde baskı oluşturmaktadır (Anık ve Özkan, 2016). Üniversiteden mezun olmanın ve buna bağlı olarak iş gücü niteliğini artırmanın iyi bir işe sahip olmak için tek başına yeterli olmaması, gençlerin geleceklere dair belirsizlik duygusunu güçlendirmektedir. Mezunların genellikle daha iyi ücret ve güvenceli işler arayışında olmaları, bu süreçte niteliksiz iş gücüne kıyasla işsizlik süresinin uzamasına neden olmaktadır. Tüm bu etkenler, üniversite öğrencilerinde işsizlik kaygısının artmasına ve bu kaygının yaşamlarına olumsuz şekilde yansımaya yol açmaktadır (Çakmak ve Hevedanlı, 2004).

Dünya genelinde genç işsizlik oranlarının yüksek seyretmesi, üniversite mezuniyetinin iyi bir iş garantisi sağlamadığı gerçeğini ortaya koymaktadır. Bu durum, birçok gencin geleceği hakkında belirsizlik yaşamasına neden olmaktadır. Winefield ve Tiggemann'a (1989) göre, beklentilerin karşılanmaması ve ekonomik bağımsızlığın sağlanamaması, gençler için ciddi bir sorun haline gelebilir. İşsiz kalma deneyimi ise bireylerde mali zorluklar, işsizlik kaygısı, psikolojik rahatsızlıklar, fiziksel sağlık problemleri, aile içi çatışmalar ve yetersizlik duyguları gibi olumsuz sonuçlar doğurabilir (Wanberg vd., 1999).

ABD Federal Rezerv Bankası'nın (FED) verilerine göre, üniversite diplomasına sahip 22-27 yaş arası gençlerin işsizlik oranı, genel iş gücüne kıyasla daha yüksek bir risk taşımaktadır. İstatistikler, üniversite mezunları arasındaki işsizlik oranlarının istikrarlı bir şekilde artış gösterdiğini, diğer işçilerin genel işsizlik oranlarının ise son on yılda hızla azaldığını ortaya koymaktadır (Kelly, 2019). Mezun olunan bölüm ve cinsiyet gibi faktörlere bağlı olarak işsizlik kaygısı farklılık göstermekle birlikte, yükseköğrenim görmüş gençler arasında bu durumun oldukça yaygın olduğu yapılan araştırmalarla desteklenmiştir (Güney ve Çelik, 2019; Kutlu vd., 2019, s. 511; Mohammed ve Devocioğlu, 2018; Çolakoğlu vd., 2017). Metafor yöntemiyle gerçekleştirilen bir başka çalışmada, mezunların aldıkları eğitim ve edindikleri meslekle uyumlu bir iş bulma umutlarının düşük olduğu ve bu durumun onlarda

kaygıya yol açtığı görülmüştür (Topgül, 2017). Eğitimli gençler yalnızca iş bulamama değil, aynı zamanda niteliklerine uygun işlerde çalışamama ve hak ettikleri ücretleri alamama kaygısı da yaşamaktadır. İşsizlik kaygısının, gençlerde depresyon, anksiyete, öfke, sinirlilik ve huzursuzluk gibi çeşitli psikolojik rahatsızlıklara yol açtığı gözlemlenmiştir (Aljumili, 2020; Ateş, 2019). Bunun yanı sıra, gençlerin istihdam sorunları sadece psikolojik değil, aynı zamanda sosyal ve ekonomik etkiler de yaratmaktadır. Özellikle pandemi dönemi, gençlerin iş bulma konusundaki mevcut kaygılarını daha da derinleştirmiştir.

4. Çevresel Belirsizlik

Karar alıcıların yeterli ve doğru bilgiye ulaşmakta zorlandıkları, dış çevredeki değişiklikleri öngörmenin güç olduğu durumlar, çevresel belirsizlik olarak tanımlanmaktadır. Belirsizlik, çevrenin hızlı bir şekilde değiştiği ve karmaşık bir yapıya sahip olduğu durumlarda daha belirgin hale gelir (Daft, 2008). Dinamik bir çevrede, ister karmaşık ister sade olsun, karar vericiler genellikle daha yüksek düzeyde belirsizlikle karşı karşıya kalabilirler (Duncan, 1972).

Belirsizlik, genel olarak üç farklı şekilde ele alınabilir (Naylor, 1999):

- 1- Gelecekteki olayların gerçekleşme olasılıklarını öngörememe ve çevrenin önemli değişkenleri hakkında yeterli bilgiye sahip olmama ya da bilginin erişilemez olması,
- 2- 2- Çevrede meydana gelen olayların ve değişimlerin örgüt üzerinde yaratacağı etkileri doğru bir şekilde analiz edememe,
- 3- Alınan kararların olası sonuçlarını kesin bir biçimde belirleyememe ve bu konuda tahmin yürütmede yetersiz kalma.

Çevrede meydana gelen olaylar ve örüntüler; çevrenin kararlı veya kararsız, homojen veya heterojen, basit ya da karmaşık yapıda olması gibi faktörlerle birlikte, işletmenin büyümesini desteklemek amacıyla sahip olduğu kaynakların miktarı, bu kaynakların yoğunlaşmış ya da dağınık olması ve işletmenin hedeflediği alanla ilgili çevredeki fikir birliği derecesi gibi unsurlar, çevreyle ilgili bilgi ihtiyacını ve kaynak gereksinimini ortaya çıkarmaktadır. Bilgi toplama süreçlerindeki eksiklikler ya da bu bilgilere yeterince hızlı ve doğru bir şekilde yanıt verememe durumu, belirsizlik düzeyinin artmasına neden olmaktadır (Daft, 2008). Galbraith, çevresel belirsizliği, bir birey ya da örgütün bir görevi yerine getirebilmesi için ihtiyaç duyduğu bilgi ile elinde bulunan bilgi arasındaki fark olarak tanımlamaktadır. Algılanan çevresel belirsizliğin yüksek olması, örgütler için riskli bir durum yaratır çünkü alınacak hatalı kararlar, örgütün varlığını tehlikeye atabilir. Çevresel belirsizlik, yöneticiler ve çalışanlar için bilgi eksikliğiyle birlikte yüksek stres ve huzursuzluğun kaynağı haline gelebilir. Çevresel konular genellikle net teşhis ve analiz gerektiren belirsiz durumlar olduğundan, bireylerin çevreyi algılama biçimi karar verme sürecinde kritik bir rol oynar. Bu bağlamda, çevre algısı ya da öngörüsü, hedef çevresel durumu değerlendirmekten daha etkili bir faktör olarak öne çıkmaktadır (Daft ve Weick, 1984; Milliken, 1987).

Çevresel belirsizlik, üç boyut üzerinden ele alınan bir kavramdır: heterojenlik, dinamiklik ve olumsuzluk. Heterojenlik, çevrenin, pazarın veya üretim sürecinin çeşitliliğiyle ilgilidir (Wang vd., 2021). Çeşitlilik arttıkça çevreye ilişkin ihtiyaç duyulan bilgi miktarı da artar ve bu durum, yöneticilerin sınırlı rasyonellikleri nedeniyle çevreyi etkili bir şekilde analiz etmelerini zorlaştırır (Yayla ve Hu, 2012). Dinamiklik, çevredeki değişimlerin hızını ve öngörülemezliğini ifade eder. Çevresel dinamiklik, bir iş ortamının ne kadar hızlı değiştiği ve ne derece istikrarsız olduğu ile tanımlanır. Dinamik ortamlarda teknoloji, müşteri talepleri ve pazar beklentileri gibi unsurlar hızla değişir ve bu değişimlerin tahmin edilmesi güçtür. Bu tür çevreler, işletmeleri yenilik yapmaya yönlendiren önemli bir itici güç haline gelir (Wang vd., 2021). Hızlı değişim, yöneticilerin kısa sürede yeni strateji ve taktikler geliştirmesini gerektirir. Olumsuzluk boyutu ise işletmelerin karşı karşıya olduğu tehditlerin düzeyiyle ilişkilidir. Çevresel belirsizlik, öngörülemezlik ve istikrarsızlık düzeyini artırarak karar alma süreçlerini daha karmaşık hale getirir ve böylece işletme performansı üzerinde önemli bir etkisi olur (Yayla ve Hu, 2012). Olumsuzluk, işletmelerin elverişsiz dış koşullarla karşılaşmasını ifade eder. Bu koşullar; sektördeki köklü değişimlerden, yoğun düzenleyici baskılardan veya rakipler arasındaki yoğun rekabetten kaynaklanabilir. Ayrıca, olumsuzluk, pazar, ürün ve rekabete ilişkin belirsizliklerin algılanmasıyla da ilişkilendirilebilir (Zahra ve Garvis, 2000). Ek olarak salgıların, afetlerin olması da çevresel belirsizlikler üzerinde etkili faktörlerdendir. Örneğin; tüm dünyada etkisi halen sürdürmekte olan Covid-19 pandemisi

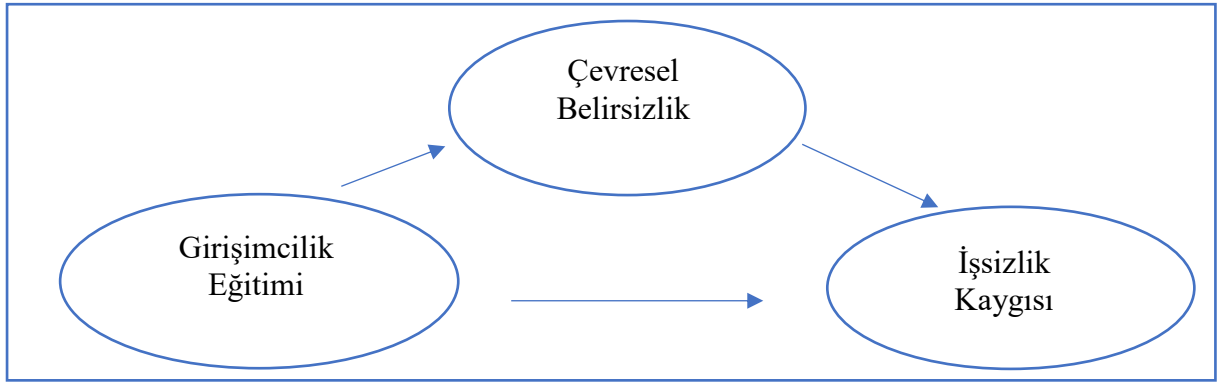
belirsizlikleri de beraberinde getirmiştir. Kriz dönemlerinde uzun vadeli planlar yapmak ve bu planları hayata geçirip uygulamak girişimciler açısından da birtakım belirsizlikleri meydana getirmiştir (Altın, 2022: 263).

Çevreye ilişkin kesinlik eksikliği, yöneticilerin stratejik kararlar almasını geciktirebilir. Kararların zamanında alınmaması ya da yöneticilerin verdikleri kararlara güven duyamamaları, kurumsal uyum ve adaptasyon süreçlerini olumsuz etkileyebilir (Potter, 2014).

5. YÖNTEM

5.1 Hipotezler

Bu araştırmada girişimcilik eğitimi işsizlik kaygısını üzerinde etkisi olduğu ve bu etkiye çevresel belirsizlik aracılık yaptığı varsayılmıştır. Bu varsayımdan yola çıkılarak girişimcilik eğitimi bağımsız değişken, işsizlik kaygısını bağımlı değişken ve çevresel belirsizlik ise aracı değişken olduğu basit aracılık modeli aşağıdaki gibi geliştirilmiştir;

Şekil 1: Araştırma Modeli

Araştırmalar, girişimcilik eğitiminin bireylerin iş kurma niyetlerini artırdığını ve işsizlik kaygısını azaltmada etkili olduğunu göstermektedir. Girişimcilik eğitimi alan öğrencilerin öz yeterlilik düzeylerinin yükselmesi, onların işsizlik korkusuyla başa çıkmasını kolaylaştırmaktadır (Karabulut, 2016). Çevresel belirsizlik, ekonomik durum, iş piyasasındaki dalgalanmalar ve sosyal faktörler gibi değişkenlerin belirsizliği ifade eder ve bireylerde işsizlik kaygısını artırabilir. Özellikle ekonomik belirsizliklerin gençlerin işsizlik korkularını derinleştirdiği tespit edilmiştir (Yıldırım ve Uzun, 2020). Girişimcilik eğitimi, bireylere belirsiz ve değişken çevre koşullarında risk alma, fırsatları değerlendirme ve karar verme yetkinlikleri kazandırır. Bu durum, çevresel belirsizlik algısını azaltabilir (Doğan, 2020). Araştırmalar, çevresel belirsizliğin girişimcilik eğitiminin birey üzerindeki etkilerini değiştirebileceğini ve bu belirsizliklerin işsizlik kaygısını daha karmaşık hale getirebileceğini göstermiştir. Çevresel belirsizlik, bireyin girişimcilik eğitimi yoluyla kazandığı yetkinlikleri kullanma düzeyini etkileyebilir (Şahin vd., 2019).

Araştırma, tanımlayıcı ve kesitsel nitelikte tasarlanmış olup, aşağıda belirtilen hipotezler test edilerek değerlendirilmiştir;

H1: Girişimcilik eğitimi, üniversite öğrencilerinin işsizlik kaygısını azaltır.

H2: Çevresel belirsizlik, üniversite öğrencilerinin işsizlik kaygısını artırır.

H3: Girişimcilik eğitimi, çevresel belirsizlik algısını azaltır.

H4: Çevresel belirsizlik, girişimcilik eğitiminin işsizlik kaygısına etkisinde aracılık rolü oynamaktadır.

5.2 Evren ve Örneklem

Kayseri Üniversitesi Pınarbaşı Meslek Yüksekokulu'nda öğrenim gören 534 öğrenci, araştırmanın evrenini oluşturmuştur. Örneklem büyüklüğü, %5 hata payı ve %95 güven aralığı dikkate alınarak 226 kişi olarak belirlenmiştir. Araştırma kapsamında, evreni oluşturan tüm öğrencilere elektronik ortamda bir anket gönderilmiştir. Bu anketlere toplamda 241 öğrenci katılmıştır. Ancak, 5 anket eksik doldurulduğu için değerlendirme dışı bırakılmış ve analizler 236 anket üzerinden gerçekleştirilmiştir.

5.3 Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama amacıyla anket tekniği uygulanmıştır. Anket formu dört bölümden oluşmaktadır. Anketin girişinde araştırmanın konusu, amacı ve verilerin gizli tutulacağını ifade eden bilgiler bulunmaktadır. Anketin birinci bölümünde katılımcılara ait demografik bilgiler sorulmaktadır. Anketin ikinci bölümünde Girişimcilik eğitimi Ölçeği için George Washington Üniversitesi tarafından ABD'deki üniversitelerde uygulanan "Milli Girişimcilik Eğitimi Anketi" kullanılmıştır (National Survey of Entrepreneurship Education, 2014; aktaran Özdemir, 2016). Anketin üçüncü bölümünde Balkaya (2017) literatür doğrultusunda belirlediği ifadelerinden oluşan işsizlik kaygısı ölçeği kullanılmıştır. Anketin dördüncü bölümünde örgütlerin içinde buldukları çevresel belirsizlik düzeyi ile ilgili algılarını belirlemek üzere Khandwalla (1976) tarafından geliştirilen ölçek kullanılmıştır.

Bu araştırmada da ölçeklerin güvenilirlik analizi değerleri incelendiğinde; Girişimcilik eğitimi Ölçeğinin güvenilirliği (Cronbach's Alpha) 0,894'dir. İşsizlik kaygısı ölçeği güvenilirliği (Cronbach's Alpha) 0,840 Çevresel Belirsizlik Ölçeği güvenilirliği (Cronbach's Alpha) 0,832'dir. Ölçeklerin güvenilir olduğu saptanmıştır. Ölçeklerde 5'li likert tip cevaplar istenmiştir. Ankete katılanlardan her bir soru için beş seçenekten birini işaretlemeleri istenmiştir (1 = kesinlikle katılmıyorum...5 = kesinlikle katılıyorum).

Doğrulamalı faktör analizi yapılarak veri ile ölçeklerin orijinal yapısının olabildiği kadar doğrulanmasının sağlanması amaçlanmıştır. DFA sonuçları uyum iyiliği indeksleri (χ^2/df , CFI, RMSEA, SRMR) kullanılarak değerlendirilmiştir. Değişkenlere ilişkin uyum değerleri aşağıdaki tabloda sunulmaktadır.

Tablo 1: Doğrulamalı Faktör Analizi Tablosu

Değişkenler	χ^2/df	CFI	RMSEA	SRMR
Girişimcilik Eğitimi	2.112	0.963	0.049	0.038
İşsizlik Kaygısı	3.021	0.950	0.072	0.045
Çevresel Belirsizlik	2.876	0.957	0.068	0.040

Tabloya göre, tüm değişkenlerin uyum iyiliği değerleri kabul edilebilir aralıktadır. Bu sonuçlar, ölçüm modelinin veriyle iyi bir uyum içinde olduğunu göstermektedir. CFI değerleri 0.90 üzerindedir ve RMSEA değerleri 0.08'in altında kalarak modelin uygunluğunu desteklemektedir.

Çalışanların katılımı ile uygulanan anket sonucu toplanan veriler SPSS 23.0 paket programına aktarılarak bulgular yorumlanmıştır. Güvenilirlik ve doğrulamalı faktör testlerinden sonra frekans ve ortalama değerler yorumlanmıştır. Araştırma için oluşturulan hipotezler istatistiksel analizler ile test edilmiştir.

6. BULGULAR

Analiz sonucunda elde edilen ortalamalar, standart sapmalar ve korelasyon değerleri Tablo 1'de verilmektedir. Tablo 2 'de de görüldüğü gibi araştırmaya konu edilen tüm bağımlı ve bağımsız değişkenler arasında anlamlı ilişkiler bulunmaktadır.

Tablo 2: Temel Değişkenlere İlişkin Korelasyon Tablosu

Değişkenler	Ortalama	S.S.	1.	2.	3
Girişimcilik Eğitimi	4,16	,621	1		
İşsizlik Kaygısı	3,18	1,119	-0,244**	1	
Çevresel Belirsizlik	3,27	,980	-0,310**	0,259**	1

p < 0,05; ** p < 0,01

Girişimcilik Eğitimi ile işsizlik kaygısı arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunmuştur (r=-0,244; p=0,000<0.01). Buna göre girişimcilik eğitimi arttıkça işsizlik kaygısı azalmaktadır. Girişimcilik eğitimi

ile çevresel belirsizlik arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=-0,310$; $p=0,000<0.01$). Buna göre girişimcilik eğitimi arttıkça çevresel belirsizlik azalmaktadır. İşsizlik kaygısı ile çevresel belirsizlik arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=0,259$; $p=0,000<0.01$). Buna işsizlik kaygısı arttıkça çevresel belirsizlik artmaktadır.

Üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğitimi ve çevresel belirsizliğin işsizlik kaygısı üzerindeki etkilerini (Hipotez 1 ve Hipotez 2) incelemek amacıyla çoklu doğrusal regresyon analizi yapılmıştır. Analize ilişkin tablo 3 aşağıda verilmiştir;

Tablo 3: İşsizlik Kaygısı bağımlı değişkenli regresyon analizi

Model (Bağımsız Değişkenler)	Standardize Edilmemiş Katsayılar		Standardize Edilmiş Beta	T Değeri	Anlam Düzeyi	İç İlişki İstatistikleri	
	B	Standart Hata				Tolerans Değeri	VIF Değeri
Girişimcilik eğitimi	-0,217**	,086	-0,208**	-2.52	,000	1,000	1,000
Çevresel belirsizlik	0,260**	,098	0,245**	2.65	,000		
R ²		,340**					
F		112,348**					
Düzeltilmiş R ²		,332**					
Durbin-Watson		1,951					

Bağımlı değişken: İşsizlik Kaygısı

* $p<0.05$ düzeyinde anlamlıdır.

** $p<0.01$ düzeyinde anlamlıdır.

Tablo 3'de görüldüğü üzere bağımsız değişken olan girişimcilik eğitiminin ve çevresel belirsizliğin bağımlı değişken olan işsizlik kaygısı üzerindeki etkisini inceleyen model anlamlı bulunmuştur ($F=112.348$; $R^2 = 0.332$, $p<0.001$). Girişimcilik eğitiminin çalışanların işsizlik kaygısı üzerindeki etkisinin negatif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir ($\beta = -0,208$, $t= -2,52$ $p<0.01$). Dolayısıyla 1. Hipotez kabul edilmiştir. Çevresel belirsizlik öğrencilerin işsizlik kaygılarını pozitif yönde anlamlı olarak etkilemektedir ($\beta = 0,245$, $t= 2,65$ $p<0.01$). Dolayısıyla 2. Hipotez kabul edilmiştir.

Üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğitimi algılarının ve çevresel belirsizlik üzerindeki etkisini (Hipotez 3) incelemek amacıyla basit doğrusal regresyon analizi yapılmıştır. Analize ilişkin tablo 4' de aşağıda verilmiştir;

Tablo 4: Çevresel belirsizlik bağımlı değişkenli regresyon analizi

Model (Bağımsız Değişkenler)	Standardize Edilmemiş Katsayılar		Standardize Edilmiş Beta	T Değeri	Anlam Düzeyi	İç İlişki İstatistikleri	
	B	Standart Hata				Tolerans Değeri	VIF Değeri
Girişimcilik eğitimi	-0,387*	,102	-0,350*	-3.79	,000	1,000	1,000
R ²		,305**					
F		122,016**					
Düzeltilmiş R ²		,294**					
Durbin-Watson		1,964					

Bağımlı değişken: Çevresel belirsizlik

* $p<0.05$ düzeyinde anlamlıdır.

** $p<0.01$ düzeyinde anlamlıdır.

Tablo 4’de görüldüğü üzere bağımsız değişken olan girişimcilik eğitiminin bağımlı değişken olan çevresel belirsizlik üzerindeki etkisini inceleyen model anlamlı bulunmuştur ($F= 122.016$; $R2 = 0.294$, $p<0.001$). Girişimcilik eğitiminin çalışanların çevresel belirsizlik algıları üzerindeki etkisinin negatif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir ($\beta = -0,350$, $t= -3,79$ $p<0.05$). Dolayısıyla 3. Hipotez kabul edilmiştir.

Çevresel belirsizliğin aracılık etkisini test etmek için Baron ve Kenny (1986) yaklaşımından faydalanılmıştır. Bu amaçla hiyerarşik regresyon analizi yapılmıştır. Aracılık hipotezinin kabul edilmesi için bağımsız değişken (girişimcilik eğitimi), bağımlı değişken (işsizlik kaygısı) ile olduğu gibi aracı değişken (çevresel belirsizlik) ile de ilişkili olmalıdır. Aracılık etkisinin testinde üç regresyon modeli gerekmektedir. Tablo 5 çevresel belirsizliğin aracılık etkisini test eden regresyon analizi sonuçlarını vermektedir. Üç regresyon modeli tüm aracılık koşullarına göre değerlendirilmiştir.

Tablo 5: Aracılık Etkisi İçin Regresyon Analizi Sonuçları

	Model1 İşsizlik Kaygısı (β)	Model2 Çevresel belirsizlik (β)	Model3 İşsizlik Kaygısı (β)
Bağımsız Değişken			
Girişimcilik eğitimi	-0,217**	, -0,387*	-0,184*
Aracı Değişken			
Çevresel belirsizlik	-	-	-0,110*
R2	,334**	,298**	,217**
F	118,044**	124,745**	160,187**
Düzeltilmiş R2	,468**	,338**	,302**

Bağımlı değişken: : İşsizlik Kaygısı

* $p<0.05$ düzeyinde anlamlıdır.

** $p<0.01$ düzeyinde anlamlıdır.

Model3’de girişimcilik eğitimi değişkenine çevresel belirsizlik eklendiğinde çevresel belirsizlik işsizlik kaygısı güçlü bir kestirimcisi olduğu görülmektedir ($\beta=-0,110$, $p<0,05$). Üstelik girişimcilik eğitiminin Model1’deki $\beta=-0,217$ olan katsayısı, Model3’de $\beta=-0,184$ ’ye düşmüştür, ancak bu katsayı hala anlamlıdır. Bu sonuçlar çevresel belirsizliğin girişimcilik eğitimi ile işsizlik kaygısı arasındaki ilişkide 0,05 anlamlılık seviyesinde bir aracılık etkisinin olduğunu göstermektedir. Bu durumda H4 hipotezinin kabul edildiği söylenebilir.

Sonuç

Bu araştırma, üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğitiminin işsizlik kaygısı üzerindeki etkisini ve çevresel belirsizliğin bu ilişkideki aracı rolünü incelemiştir. Araştırma bulguları, girişimcilik eğitiminin işsizlik kaygısını anlamlı ölçüde azalttığını ve çevresel belirsizlik algısını düşürdüğünü göstermiştir. Ayrıca, çevresel belirsizliğin, girişimcilik eğitimi ile işsizlik kaygısı arasındaki ilişkide kısmi bir aracılık rolü oynadığı belirlenmiştir.

Bulgular, literatürdeki önceki çalışmalarla büyük ölçüde uyumludur. Örneğin, girişimcilik eğitiminin bireylerin belirsizliklerle başa çıkma yetkinliklerini artırarak kaygıyı azaltıcı etkisi, Yayla ve Hu'nun (2012) çalışmasındaki sonuçlarla paralellik göstermektedir. Ancak, bu çalışmada çevresel belirsizlik algısının, girişimcilik eğitiminin etkisini tam olarak ortadan kaldırmadığı, sadece zayıflattığı görülmüştür. Bu durum, çevresel belirsizliğin belirli düzeyde varlığını sürdürmesinin, kaygı üzerindeki girişimcilik eğitimi etkisini tamamen yok edemediğini göstermektedir. Farklı bağlamlarda çevresel belirsizliğin etkisi üzerine yapılan çalışmalarla bu araştırma bulguları karşılaştırıldığında, kültürel ve ekonomik faktörlerin belirleyici olabileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Çalışmanın bir diğer önemli katkısı, çevresel belirsizliğin doğrudan işsizlik kaygısını artıran bir faktör olduğunu göstermesidir. Özellikle, belirsizlik algısının kaynaklarının öğrencilerin bireysel yeterlikleri

ve çevresel koşullardan etkilendiği gözlemlenmiştir. Bu sonuç, Wang ve arkadaşlarının (2021) çevresel dinamiklik ve olumsuzluk boyutlarının karar verme süreçleri üzerindeki etkilerini vurgulayan çalışmalarıyla da uyum içindedir.

Bu çalışmanın bulgularından hareketle, uygulamaya ve gelecekteki araştırmalara yönelik öneriler şu şekilde sıralanabilir:

- Eğitim Programlarının Geliştirilmesi: Üniversitelerdeki girişimcilik eğitim programlarının, çevresel belirsizliklerle başa çıkmayı ve stratejik esneklik geliştirmeyi hedefleyen modüllerle desteklenmesi gereklidir. Bu tür eğitimler, öğrencilerin işsizlik kaygısını azaltarak iş dünyasına daha özgüvenli bir geçiş yapmalarını sağlayabilir.
  - Mentorluk ve Destek Programları: Öğrencilerin belirsizlik algısını yönetebilmelerine yardımcı olmak amacıyla, girişimcilik eğitimine mentorluk ve koçluk gibi destekleyici mekanizmalar entegre edilmelidir. Bu programlar, bireylerin çevresel değişkenleri daha iyi anlamasına ve bu bağlamda daha etkin kararlar almasına olanak tanıyacaktır.
  - Politika Yapıcılara Tavsiyeler: Eğitim kurumları ve politika yapıcılar, çevresel belirsizliklerin olumsuz etkilerini azaltmak için iş piyasasıyla ilgili daha şeffaf bilgi akışı sağlamalıdır. Özellikle genç girişimciler için düzenleyici kolaylıklar sunulması, kaygıyı azaltmaya yönelik etkili bir adım olabilir.
  - Araştırma Önerileri: Gelecekteki çalışmalar, girişimcilik eğitiminin etkilerini farklı disiplinlerdeki öğrenci grupları üzerinde inceleyerek daha genel geçer sonuçlar elde edebilir. Ayrıca, çevresel belirsizliklerin farklı boyutlarının (örneğin, ekonomik, sosyal veya teknolojik belirsizlik) işsizlik kaygısı üzerindeki etkileri detaylı olarak araştırılabilir.
  - Kültürel Faktörlerin İncelenmesi: Çevresel belirsizlik algısı ve girişimcilik eğitiminin etkisinin kültürel farklılıklar bağlamında nasıl değiştiğini anlamak için, farklı ülkelerdeki üniversite öğrencileri üzerinde benzer çalışmalar yapılabilir.
- Sonuç olarak, bu araştırma, girişimcilik eğitiminin işsizlik kaygısını azaltmadaki rolünü ve çevresel belirsizliğin bu ilişkiye olan etkisini ortaya koyarak hem teoriye hem de uygulamaya anlamlı katkılar sağlamaktadır. Çevresel belirsizliklerin öğrenciler üzerindeki olumsuz etkilerini en aza indirmek için daha kapsamlı stratejiler ve politikalar geliştirilmesi gerekmektedir.

Araştırmanın evreni sadece Kayseri Üniversitesi Pınarbaşı Meslek Yüksekokulu öğrencileriyle sınırlıdır. Bu durum, elde edilen bulguların genellenebilirliğini diğer üniversiteler ve meslek yüksekokulları için sınırlayabilir. Araştırma belirli bir zaman diliminde gerçekleştirilmiştir. Bu nedenle, girişimcilik eğitimi ve çevresel belirsizlik algılarının zaman içinde değişebileceği göz ardı edilebilir. Araştırma Kayseri Üniversitesi'nde yapılmıştır ve kültürel, coğrafi veya sosyo-ekonomik bağlamların etkilerini değerlendirme konusunda sınırlamalara sahiptir.

Kaynakça

- Akgün, S. S. (2019). Üniversite öğrencilerinin girişimcilik niyeti ile işsizlik kaygısı arasındaki ilişki (Master's thesis, Sakarya Üniversitesi (Turkey)).
- Aljumili, S. (2020). Unemployment anxiety and its relationship to future perceptions of unemployed graduate students. *Journal Of Tikrit University For Humanities*, 27(6), 487-465. doi:10.25130/hum.v27i6.1096.
- Altın, S. (2022). Dijitalleşen Dünyada Kuşakların E-Hizmet Kalite Algısı, E-Memnuniyeti ve E-Sadakati Arasındaki İlişkiler (İçinde, Disiplinlerarası Bakış Açısıyla Salgın ve Dijitalleşme, Ed: Belgin Aydın, Zülfi Umut Özkara, Aynur Taş), Gazi Kitabevi, Ankara, ss.257-275.
- Anık, M. ve Özkan, A. (2016). Türkiye'de gençlik ve üniversite ilişkisi: Yapısal sorunlar ve somut öneriler. *İş, Güç: The Journal of Industrial Relations and Human Resources*, 18 (2), 176-193.
- Arslan, A. (2015). Bireysel Girişimcilik Ve Düzenleyici Odaklar Kuramı İlişkisinde Çevresel Belirsizliğin Düzenleyici Rolü: Emlak Sektöründe Bir Araştırma. *Journal of Entrepreneurship & Development/Girisimcilik ve Kalkinma Dergisi*, 10(1).
- Ateş, S. S. (2019). Anxiety of unemployment before the graduation: research on university students in the aviation departments. *International Journal Entrepreneurship and Management Inquiries*, 3(5), (165-174).
- Aydın, A., & Tenekeci, E. (2013). Zihin engelliler öğretmenliği öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile kaygı düzeyleri. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 3(2), 1-12.

- BALABAN, Özlem ve Yasemin ÖZDEMİR (2008). “Girişimcilik Eğitiminin Girişimcilik Eğilimi Üzerindeki Etkisi: Sakarya Üniversitesi İİBF Örneği”, *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 3(2), s.133-147.
- Balkaya, E. (2017), Üniversite son sınıf öğrencilerinde işsizlik kaygısı ve girişimcilik niyeti ilişkisi: TRA1 bölgesi örneği [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Atatürk Üniversitesi.
- Berglund, H., Wennberg, K. (2006). Creativity among Entrepreneurship Students: Comparing Engineering and Business Education, *International Journal of Continuing Engineering Education and Life-long Learning*, 16 (5), 366-79
- Bozkurt Çetinkaya, Özlem Ve Alparslan, Ali Murat, (2013), “Girişimcilerde Bulunması Gereken Özellikler ile Girişimcilik Eğitimi: Girişimci ve Öğrenci Görüşleri”, *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 8 (1), 7-28.
- Bozkurt, Öznur, Zeynep Aslan Ve Murat Göral (2011). “Yükseköğretimde Verilen Girişimcilik Eğitiminin Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimine Etkisi: Teknik Program ve Sosyal Program Karşılaştırmalı Bir Araştırma”, *Uluslararası Yükseköğretim Kongresi Yeni Yönelişler ve Sorunlar*, 27- 29 Mayıs, s.822- 833.
- Çakmak, Özlem- Hevedanlı, Murat (2004), *Biyoloji Öğretmen Adaylarının Kaygılarını Etkileyen Etmenler*, XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, Malatya.
- Çolakoğlu, T., Kanyılmaz Polat, E. ve Gezer Aydın, G. (2017). İktisadi ve idari bilimler fakültesi öğrencilerinin işsizlik kaygısı üzerine bir araştırma: Biga İİBF örneği. *The International Journal of Innovative Approaches in Social Sciences*, 1(1), (29-39).
- Daft, R. L. (2008). *Organization theory and design*. USA:Cengage Learning.
- Doğan, E. (2020). "Uncertainty Tolerance and Its Effect on Entrepreneurial Intentions." *Pamukkale University Journal of Social Sciences*, 9(3), 45-60.
- Dursun, Salih-Aytaç, Serpil (2009), “Üniversite Öğrencileri Arasında İşsizlik Kaygısı”, *Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt. 28, Sayı. 1, (71-84).
- Ellen A. Drost, Stephen McGuire, —Fostering Entrepreneurship among Finnish Business Students: Antecedents of Entrepreneurial Intent and Implications for Entrepreneurship Education, *International Review of Entrepreneurship*, Vol.9, 2011, s.20-23.
- Galloway, L. ve Brown, W. (2002). Entrepreneurship education at university: a driver in the creation of high growth firms?, *Education & Training*, 44
- Guzman, Joaquín Ve Francisco Liñán (2005). “Perspectives On Entrepreneurial Education: A Us-Europe Comparison”, *Jean Monnet European Studies Centre Universidad Antonio de Nebrija*
- Güney, A. ve Çelik, E. (2019). Sosyal sermaye ile işsizlik kaygısı arasındaki ilişki: Atatürk Üniversitesi İİBF son sınıf öğrencileri üzerine bir uygulama. *İstanbul İktisat Dergisi*, 69 (2019/1), (103-131).
- Güney, S. (2008). *Girişimcilik Temel Kavramlar ve Bazı Güncel Konular* (3. Baskı.). Ankara: Siyasal Kitabevi
- Gürol, Y. ve Bal, Y. (2009). Türkiye’de Girişimciliğin Evrimi Ve Gelişimi İçin Girişimcilik Eğitiminin Önemi. Retrieved February, 21, 2014
- Hasan İbicioğlu vd., “Üniversite Eğitiminin Girişimcilik Düşüncesinin Değişimine Etkisi: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Uygulama”, *Alanya İşletme Fakültesi Dergisi* 2(1),
- Hemonen, Jarna (2006). “Action-Based Activities in Teaching Corporate Entrepreneurship at University Level”, *Journal of Asia Entrepreneurship and Sustainability*, 11(2), s.1-26.
- J. Naylor, *Management*, Pitman Publishing, London 1999, 274-275.
- Karabulut, A. T. (2016). "The Impact of Entrepreneurial Self-Efficacy on Entrepreneurial Intention and Performance." *Journal of Entrepreneurship Education*, 19(1), 1-12.
- Kelly, J. (2019). Recent College Graduates Have The Highest Unemployment Rate in Decades-Here's Why Universities Are to Blame, *Forbes*.
- Khandwalla, P. N. (1976). *The Design Of Organizations*. New York: Harcourt Brace Jovanovich.
- Korkmaz, Oya, (2012), “Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma: Bülent Ecevit Üniversitesi Örneği”, *Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 19 (2), 209-226.
- Korkmazer, F. (2020). Üniversite öğrencilerinin işsizlik kaygısı algılarının incelenmesi. *Business, Economics and Management Research Journal - BEMAREJ*, 3(2), 141-152.
- Michael Lorz, “The Impact of Entrepreneurship Education on Entrepreneurial Intention”, *University of St. Gallen, PhD Thesis, Switzerland, 2011, s.114-119.*

- Milliken, F. J., "Three Types Of Perceived Uncertainty About The Environment: State, Effect, and Response Uncertainty" *Academy of Management Review*, 12, 1987.
- Mohammed S. A. ve Devecioğlu, S. (2018). Unemployment anxiety of student taking sports education in university. *Journal of Education and Training Studies*, 6(7), (17- 27).
- Özdemir, P. (2016). Girişimci üniversiteler ve Türkiye'de girişimcilik eğitimi (Doctoral dissertation, Maltepe University (Turkey)).
- Potter, P. W. (2014). Organizational Adaptation: Interorganizational Relationships and Environmental Uncertainty. *Journal of Business and Economics*, 5 (6), 896-903.
- R. Daft ve K. Weick, "Toward A Model of Organizations As Interpretation Systems". *Academy of Management Review*, 9, 1984, 284–295.
- Raposo, Mário Ve Arminda Do Paço (2011). "Entrepreneurship Education: Relationship Between Education And Entrepreneurial Activity", *Psicothema*, 23(3), S.453–457.
- Rasmussen, Einar A. Ve Roger Sorheim (2006). "Actionbased Entrepreneurship Education", *Technovation*, 26, S.185-194.
- Soylu, A. ve Kepenek, Y. (2008). Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Girişimcilik Düzeyleri Ve Aldıkları Eğitimin Girişimciliğe Olan Katkılarının Belirlenmesi: PAU Honaz Meslek Yüksekokulu Örneği, Uluslararası Girişimcilik Kongresi, Kırgızistan.
- Şahin Kutlu, Ş., Çetinbakış, M. ve Kutlu, M. (2019). Üniversite son sınıf öğrencilerinde işsizlik kaygısı: Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencileri üzerine bir uygulama. *EKEV Akademi Dergisi*, 23(78), (511-522).
- Şahin, F., Karadağ, H., & Tuncer, B. (2019). "The Mediating Role of Environmental Uncertainty in Entrepreneurial Intention and Employment Anxiety." *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 195, 1046-1055.
- Topgül, S. (2017). Çalışma ekonomisi ve endüstri ilişkileri öğrencilerinin gelecek, istihdam ve mesleğe ilişkin metaforik algıları. *Çalışma İlişkileri Dergisi*, 8(1), (100- 117).
- Waldman, D. A., Ramirez, G. G., House, R. J., and Puranam, P. (2001). Does Leadership Matter? CEO Leader Attributes and Profitability under Conditions of Perceived Environmental Uncertainty. *Academy of Management Journal*, 44, 134-143.
- Wanberg, R. C., Carmichael, D. H. & Downey, G. R. (1999). Satisfaction at last job and unemployment: A new look, *Journal of Organizational Behavior*, 20(1), 121-131.
- Wang, X., Sun, J., Tian, · Longwei, Guo, W. & Gu, · Tianyu. (2021). Environmental dynamism and cooperative innovation: The moderating role of state ownership and institutional development. *The Journal of Technology Transfer*, 46, 1344–1375.
- Wilson, K. (2008). Entrepreneurship education in Europea. İçinde OECD Entrepreneurship in higher education: (119-138). Brussels
- Winefield, H. A. (1997). Introduction to the psychological effects of youth unemployment: international perspectives, *Journal of Adolescence*, Vol. 20 Issue 3, pp. 237-241.
- Yayla, A. A. & Hu, Q. (2012). The impact of IT-business strategic alignment on firm performance in a developing country setting: Exploring moderating roles of environmental uncertainty and strategic orientation. *European Journal of Information Systems*, 21(4), 373–387.
- Yıldırım, F. ve Uzun, E. (2021). "Demographic Variables and Their Impact on Unemployment Anxiety Among University Students." *International Journal of Social and Economic Sciences*, 11(2), 76-89.
- Yıldız, H. (2018). Uygulamalı Girişimcilik Eğitiminin Girişimcilik Eğilimi Üzerindeki Etkisi: Mühendis Adayları Üzerinde Bir Uygulama. İstanbul : Yıldız Teknik Üniversitesi.
- Zahra, S. A. & Garvis, D. M. (2000). International corporate entrepreneurship and firm performance: The moderating effect of international environmental hostility. *Journal of Business Venturing*, 15(5), 469–492.